

УДК 343.36

**ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ВТРУЧАННЯ В ДІЯЛЬНІСТЬ
СУДОВИХ ОРГАНІВ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА
РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА**

кандидат юридичних наук, Дідик С. Є., Кархут Р. В.

Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України, Київ,
Україна

У статті аналізуються актуальні проблеми кваліфікації злочину, вчиненого внаслідок втручання в діяльність судових органів за національним та польським законодавством. Визначено особливості кваліфікації втручання в діяльність судових органів за КК України та КК Республіки Польща. Сформульовано низку відповідних правил, що конкретизовано у висновках до цієї статті.

Ключові слова: втручання в діяльність судових органів, порівняльний аналіз, кваліфікація, кримінальна відповідальність, кримінальне законодавство.

*кандидат юридических наук, Дидык С. Е., Кархут Р. В.
Особенности квалификации вмешательства в деятельность
судебных органов по законодательству Украины и Республики
Польша/ Институт государства и права имени Корецкого НАН
Украины, Киев, Украина.*

В статье анализируются актуальные проблемы квалификации преступления, совершенного в результате вмешательства в деятельность судебных органов по национальному и польским законодательством. Определены особенности квалификации вмешательства в деятельность судебных органов по УК Украины и УК Республики Польша. Сформулирован ряд соответствующих правил, конкретизированы в выводах к этой статье.

Ключевые слова: вмешательство в деятельность судебных органов, сравнительный анализ, квалификация, уголовная ответственность, уголовное законодательство.

S. Ye. Didyk, Candidate of Juridical Sciences, R. V. Karkhut Features of Qualification of Interference with Operation of Judicial Bodies under Legislations of Ukraine and the Republic of Poland / V. M. Koretsky Institute of State and Law of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

The article analyzes relevant problems of qualification of a crime committed as a result of interference with operation of judicial bodies under Ukrainian and Polish legislation, determines features of qualification of interference with operation of judicial bodies under the Criminal Code of Ukraine and the Criminal Code of the Republic of Poland and formulates a range of relevant rules specified in details in the conclusions hereto.

Keywords: interference with operation of judicial bodies, comparative analysis, qualification, criminal liability, criminal legislation.

Вступ. Актуальності дослідження набуває у зв'язку з необхідністю проведення порівняльного аналізу щодо вирішення питання відповідальності за втручання в діяльність судових органів за національним та польським законодавством.

Безспірним є те, що питанню кваліфікації злочинів, у тому числі злочину вчиненого внаслідок втручання в діяльність судових органів за кримінальним законодавством України приділялася значна увага в теорії кримінального права. Зокрема, теоретичні основи кримінально-правової кваліфікації закладено у працях П. П. Андрушка, А. А. Герцензона, В. К. Грищука, А. Ф. Зелінського, М. Й. Коржанського, Т. А. Костаревої, В. А. Кудрявцева, Б.А. Куринова, В. О. Навроцького, А.В. Савченка, С. А. Тарарухина, В. Я. Тація, Є. В. Фесенка та ін.

Окремі питання щодо кваліфікації злочину, передбаченого статтею 376 Кримінального кодексу України (далі – КК України) проаналізовано у працях Г. Є. Бершова, Є. О. Буніна, А. Г. Мартіросяна тощо.

Водночас компаративістський аналіз питанню кваліфікації злочину, вчиненого внаслідок втручання в діяльність судових органів за законодавством України й Республіки Польща (далі – РП) здійснюється вперше.

Метою статті є визначення особливостей кваліфікації втручання в діяльність судових органів за КК України та РП, формулювання низки відповідних правил за результатами порівняльно-правового дослідження з цього питання.

Виклад основного матеріалу. Розпочинаючи розгляд питань кваліфікації втручання в діяльність судових органів за законодавством України та РП, традиційно визначимось із базовими поняттями, які ми використовуватимемо у цій статті.

Очевидно, що першим таким поняттям є поняття кваліфікації злочину (кримінально-правової кваліфікації). Попри значну кількість підходів до визначення цього поняття, як видається, за основу можна взяти позицію В. О. Навроцького як автора низки найбільш ґрунтовних досліджень питань кваліфікації злочинів в українській кримінально-правовій науці. Відтак, під кримінально-правовою кваліфікацією розумітимемо оцінку діяння, яке заподіяло чи могло заподіяти істотну шкоду та характеризується рисами кримінальної протиправності, що полягає у визначенні того, якою статтею (частиною, пунктом статті) кримінального закону передбачене це діяння. Вона включає в себе вибір відповідної статті, обґрунтування необхідності її застосування, процесуальне закріплення висновку про те, що діяння передбачене вказаною статтею та, відповідно, що воно є (не є) злочином чи іншим

діянням, передбаченим кримінальним законом. А в спрощеному вигляді дефініцію кримінально-правової кваліфікації, придатну до включення в закон, можна сформулювати так: це визначення статті (частини, пункту статті) КК, яка передбачає скоєне діяння [1, с. 51].

Окрім цього, як справедливо стверджує В. О. Навроцький, кваліфікація злочинів складається з трьох стадій і відповідних їм етапів:

– стадія перша — вибору кримінально-правової норми (норм), що передбачає вчинене діяння. Ця стадія має чотири етапи: 1) етап упорядкування зібраних фактичних даних; 2) етап висунення версій кваліфікації; 3) етап розмежування діянь; 4) етап виявлення правової норми (норм), яка підлягає застосуванню;

– стадія друга — встановлення відповідності між юридично значущими фактичними ознаками діяння й ознаками, передбаченими законом. Ця стадія поділяється на шість етапів: 1) етап доведення наявності ознак складу злочину; 2) етап визначення стадії вчинення злочину; 3) етап оцінки діяння, скоєного спільно кількома особами (суб'єктами); 4) етап оцінки діяння, передбаченого кількома нормами; 5) етап оцінки суспільної небезпечності діяння; 6) етап визначення наявності обставин, які усувають злочинність діяння;

– стадія третя — юридичне закріплення висновку стосовно того, що інкримінуванню підлягає конкретна норма (норми) — юридичне закріплення результатів кваліфікації. Ця стадія передбачає два етапи: 1) етап формулювання результатів кваліфікації; 2) етап мотивування кваліфікації [1, с. 51].

Очевидно, що в нашій статті ми не аналізуватимемо усіх стадій та етапів кваліфікації втручання в діяльність судових органів. Усі ці стадії і етапи мають місце у правозастосуванні, при оцінці конкретної ситуації (діяння, вчиненого в певному місці, в певний час, тощо). А

наша діяльність не полягає в оцінці реального діяння, ми досліджуємо нормативне закріплення складу втручання в діяльність судових органів у законодавстві. Тому ми мали б зосередитись на трьох етапах: етапі висунення версій кваліфікації (виявленні групи суміжних складів правопорушень (складів інших діянь) і норм, які можуть охоплювати скоєне, чи й однієї такої норми); етапі розмежування діянь (розмежуванні юридичних конструкцій — складів діянь, які були обрані у ході попереднього етапу); етап виявлення правової норми (норм), яка підлягає застосуванню (виявлення однієї чи кількох (при сукупності) норм, які підлягають застосуванню). Проте, знову ж таки, з огляду, що нашим завданням є виявлення особливостей кваліфікації, ми спинимось на питаннях: виявлення групи суміжних складів правопорушень (складів злочинів; формулюванні правил розмежування аналізованого складу злочину від суміжних.

Як зазначає Л. П. Брич, що від розмежування складів злочинів слід відрізнити таке поняття, як «відмежування», що може стосуватися лише складів злочинів від адміністративних правопорушень [2, с. 5].

Розмежування будь-яких явищ, процесів, предметів, у тому числі й складів злочинів, включає проведення таких дій:

1) знаходження спільного — того, що об'єднує порівнювальні об'єкти. Проблема розмежування виникає лише щодо споріднених (суміжних) складів злочинів, тобто таких, які збігаються за рядом своїх характерних рис;

2) виведення ознак, за якими порівнювальні об'єкти відрізняються між собою. Склади злочинів не можуть відрізнитися між собою взагалі. Вони не схожі між собою за конкретними ознаками;

3) встановлення, у чому ж полягає відмінність у виявлених розмежувальних ознаках. Такі ознаки повинні збігатися за формою,

але відрізнятися за змістом та об'ємом. Якщо розмежувальних ознак є кілька, то відмінність потрібно встановлювати стосовно кожної з них [1, с. 477–478].

Отже, для вирішення заявлених у назві цієї статті питань передусім необхідно встановити коло суміжних із втручанням у діяльність судових органів складів злочинів, тобто конкретизувати об'єкт розмежування. Суміжними є такі склади злочинів, у яких один або ряд ознак (елементів) збігаються, а за іншими вони різняться між собою. Якщо виходити з кількості ознак (елементів), що збігаються, то можна виділити два типи суміжних складів злочинів: а) які розмежовують лише за однією ознакою (елементом) (наприклад, основні склади крадіжки та грабежу різняться лише за способом вчинення діяння — таємно та відкрито; б) які розмежовують за декількома ознаками.

Питання визначення кола суміжних до втручання в діяльність судових органів складів злочину та їх розмежування не отримало комплексного вирішення. Воно розглядалось в літературі лише фрагментарно. Очевидно, що виявити й описати усі ситуації, які можуть виникати у правозастосовній практиці щодо розмежування складу злочину, передбаченого ст. 376 КК України, від суміжних злочинів неможливо. Відтак, увага буде зосереджена на найбільш очевидних таких ситуаціях.

Найбільша кількість таких положень викладена у роботі Є. О. Буніна. Він, зокрема, зазначає, що ст. 376 КК України є загальною нормою щодо спеціальних, передбачених ст. 377–379 КК України, у зв'язку з чим при вчиненні втручання, яке полягає у діях, передбачених наведеними нормами, саме вони застосовуються при кваліфікації. Водночас необхідно відмітити, що ці норми співвідносяться як загальна та спеціальні лише в тому разі, коли

погроза вбивством, насильством або знищенням чи пошкодженням майна, заподіяння побоїв, легких, середньої тяжкості або тяжких тілесних ушкоджень, знищення або пошкодження майна, вбивство або замах на вбивство судді, присяжного чи народного засідателя були способом впливу на них з метою перешкодити виконанню обов'язків щодо здійснення правосуддя або добитися винесення неправосудного рішення. Якщо ж наведене було помстою за виконання ними обов'язків щодо здійснення правосуддя, у такому разі відсутня конкуренція загальної та спеціальних кримінально-правових норм [3, с. 185]. При цьому він заперечує висловлювану в літературі позицію, що такі діяння утворюють сукупність злочинів [4, с. 13; 98, с. 868]. І далі стверджує, що інші суспільно небезпечні діяння, такі як вчинення насильницьких дій, що завдали фізичного болю і не спричинили побоїв або тілесних ушкоджень (приміром, щипання, шмагання, здавлення частин тіла, виривання волосся тощо), розголошення відомостей, які потерпілий бажає зберегти в таємниці, обмеження їх прав, свобод або законних інтересів, тощо слід кваліфікувати за ч. 1 ст. 376 КК України [5, с. 185].

Думається, що такий підхід є не зовсім точним. Видається, що в описаній вище ситуації більш правильно говорити про конкуренцію кількох спеціальних норм. Тобто, наприклад, погроза вбивством судді з метою перешкодити виконанню ним службових обов'язків або добитися винесення неправосудного рішення утворюватиме конкуренцію: загальної норми (ст. 129 КК України) та принаймні двох спеціальних норм: ст. 376 КК України (за ознаками спеціального потерпілого (судді) та мети — перешкодити виконанню ним службових обов'язків або добитися винесення неправосудного рішення) та ст. 377 КК України (за ознаками спеціального потерпілого (судді) та мотиву — у зв'язку з їх діяльністю, пов'язаною із

здійсненням правосуддя). І саме це породжує дискусію про правильність кваліфікації таких випадків.

У літературі висловлюється позиція, згідно з якою, якщо спосіб впливу на суддю, присяжного сам по собі є злочинним, то дії винного належить кваліфікувати за сукупністю злочинів. Наприклад, у випадку порушення недоторканності житла судді, що є способом впливу на нього (як поєданого з висуненням погроз, вимог тощо, так і без такого), вчинене слід кваліфікувати за сукупністю злочинів, передбачених відповідними частинами ст. 164 та 376 КК України. Аналогічно слід кваліфікувати дії особи, яка з метою перешкоджання службовій діяльності судді поширює в засобах масової інформації або ж у публічному виступі конфіденційну інформацію про суддю без його згоди — за сукупністю злочинів, передбачених ст. 182 та відповідною частиною ст. 376 КК України [6, с. 139].

З огляду на це можна запропонувати такий підхід до розмежування ст. 376 КК України зі ст. 377–379 КК України:

– якщо втручання в діяльність судді шляхом погрози вбивством, насильством або знищенням чи пошкодженням майна, заподіяння побоїв, легких, середньої тяжкості або тяжких тілесних ушкоджень, знищення або пошкодження майна, вбивства або замаху на вбивство тощо мало місце до прийняття суддею рішення у справі (тобто здійснювалось з метою перешкодити виконанню ним службових обов'язків або добитися винесення неправосудного рішення) — діяння слід кваліфікувати за відповідною частиною ст. 376 КК України, а також за статтями про відповідний злочин проти життя, здоров'я чи власності судді (ст. 377–379 КК України);

– якщо вплив на суддю шляхом погрози вбивством, насильством або знищенням чи пошкодженням майна, заподіяння побоїв, легких, середньої тяжкості або тяжких тілесних ушкоджень,

знищення або пошкодження майна, вбивства або замаху на вбивство тощо мав місце після прийняття суддею рішення у справі (здійснювалось як відплата у зв'язку з їх діяльністю, пов'язаною із здійсненням правосуддя), то діяння слід кваліфікувати за ст. 377–379 КК України.

По суті, так само вирішує такі питання і судова практика. Зокрема, з проаналізованих понад 40 вироків, що розміщені у Єдиному державному реєстрі судових рішень про засудження осіб за вчинення злочину, передбаченого ч. 1 ст. 377 КК України, знайдено лише один випадок засудження за ч. 1 ст. 377 КК України, за погрози судді, що мали місце до постановлення рішення (вироку). Так, О_1 засуджено за ч. 1 ст. 377 КК України за те, що він 28 травня 2013 р. близько 13.40 год. зателефонував на телефон, який знаходиться у користуванні судді Дзержинського районного суду м. Харкова О_2, де слухавку підняла секретар судового засідання О_4, та, назвавшись знайомим судді О_1, попросив передати слухавку судді. Під час телефонної розмови з суддею О_1 пояснив, що він є обвинуваченим у справі, яка знаходиться на розгляді у неї, та попросив надати консультацію, на що отримав відмову. Після чого слухавку телефону було передано секретарю судового засідання О_4 з метою повідомлення О_1 дати проведення підготовчого судового засідання у його справі. Під час телефонної розмови з О_4 О_1 в грубій формі, використовуючи нецензурну лайку, усно пообіцяв застосувати фізичне насильство, аж до вбивства, щодо судді Дзержинського районного суду м. Харкова О_2, з метою недопущення осудження його за кримінальним провадженням, направленим до суду з обвинувальним актом щодо нього за ч. 1 ст. 296 КК України [7]. Щоправда, питання про наявність або відсутність у такому діянні ознак складу злочину, передбаченого ст. 376 КК України, суддею не

ставилось та не вирішувалось.

Ще одна ситуація, яка потребує вирішення: про наявність чи відсутність сукупності злочинів, це випадки, коли втручання в діяльність судових органів пов'язане з пропозицією або наданням неправомірної вигоди судді, дії винного пропонується кваліфікувати за сукупністю злочинів, передбачених відповідними частинами ст. 376 та 369 КК України, адже шкода в такому разі завдається не лише правосуддю, а й правомірній діяльності державного органу [8, с. 230]. І такий підхід не оспорюється ні в науці, ні в судовій практиці.

У науковій літературі розглядається і питання кваліфікації у випадках, якщо втручання в діяльність судових органів досягло своєї мети, тобто призвело до постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови. Пропонується такі дії особи, яка здійснювала вплив на суддю, кваліфікувати за сукупністю злочинів, передбачених ст. 376 КК України, а також за співучасть у вчиненні суддею злочину, передбаченого ст. 375 КК України [3, с. 189]. Така позиція заперечень не викликає.

Не можна оминати увагою й питання щодо кваліфікації втручання, вчиненого особою з використанням свого службового становища, а саме: чи повністю такі дії охоплюються ч. 2 ст. 376 КК України, чи потребують додаткової кваліфікації за ст. 364, 364¹ або ст. 365 КК України? У літературі з цього приводу пропонується такий, обґрунтований підхід: якщо службова особа втручається в діяльність судді, присяжного чи народного засідателя, її дії підлягають кваліфікації за ч. 2 ст. 376 КК України і додаткової кваліфікації за ч. 1 ст. 364 або ч. 1 ст. 364¹ КК України не потребують. Водночас, якщо таке втручання спричинило тяжкі наслідки, вчинене необхідно кваліфікувати за сукупністю злочинів, передбачених ч. 2 ст. 364 КК

України або ч. 2 ст. 364¹ КК України та ч. 2 ст. 376 КК України, бо такі дії виходять за межі складу злочину, передбаченого ч. 2 ст. 376 КК України [3, с. 189].

Водночас не розглядалось у науці питання кваліфікації випадків, коли для протиправного впливу на суддю винний використовує погрозу про підготовку вибуху, підпалу або інших дій, які загрожують загибеллю людей чи іншими тяжкими наслідками (що охоплюється складом злочину, передбаченого ст. 259 КК України). Якщо в судовій практиці РП це утворює лише злочин, передбачений арт. 232 КК РП, то за законодавством України, як видається, матиме місце сукупність злочинів, передбачених ст. 376 і 259 КК України.

Що ж стосується підходів до кваліфікації втручання у діяльність судових органів у судовій практиці, то тут ситуація така: в Єдиному державному реєстрі судових рішень розміщено лише три вироки про вчинення злочину, передбаченого ст. 376 КК України.

Зокрема, вироком Бородянського районного суду Київської області О_1 був засуджений за ч. 1 ст. 376 КК України, за те, що, діючи в інтересах О_3 і О_2, маючи на меті умисел на втручання в діяльність судді Ірпінського міського суду О_4 у зв'язку з зацікавленістю у вирішенні позовів на користь позивачок, необґрунтовано вважаючи, що суддя О_4 розглядає вказані позови упереджено на користь ТОВ «Облбудінвест», вирішив втрутитися в діяльність судді О_4 з метою добитися прийняття нею неправосудного рішення у цих справах на користь О_3 та О_2. А саме: 15 березня 2012 р., приблизно о 19-й год., в м. Ірпені Київської області на перехресті вулиць 8 Березня та Ніжинської підсудний О_1, дочекавшись, коли суддя О_4 повертатиметься з роботи додому, та, зустрівши її, відрекомендувався сином О_2 і заявив О_4, що вона повинна винести рішення у зазначених справах на користь позивачок,

а в іншому випадку розмова з нею буде інакшою, цим самим вчинивши втручання в діяльність судді, висловивши на її адресу неконкретизовану погрозу. Після цього О_1 сів за кермо автомобіля «Мерседес», реєстраційний номер N, та поїхав з місця події [9].

Щодо кваліфікації втручання в діяльність суду за законодавством РП, то основні підходи до вирішення таких питань викладені переважно у коментарях до КК РП. Проте якщо у окремих такі положення поодинокі, то інші підходять до цього питання більш ретельно.

Перш ніж навести позиції польських правників з цього питання, слід уточнити, що в польському праві поряд з поняттям сукупності злочинів (*zbieg przestępstw*) (тлумачиться подібно до українського права) є поняття «сукупність (збіг) приписів» (норм) (*zbieg przepisów*) — ситуація, коли в певному діянні винного є ознаки порушення багатьох кримінально-правових норм кримінального права, мають місце одночасно ознаки декількох злочинів. При більш детальному аналізі можна побачити, що це поняття є збірним стосовно використовуваних в українському праві понять — ускладнених одиничних злочинів та конкуренції кримінально-правових норм.

Польська теорія та практика виділяють такі види сукупності (збігу) норм:

1) ідеальна сукупність (збіг) норм (*zbieg idealny*) — одне діяння винного містить ознаки двох або більше злочинів, за які передбачено окремі покарання. Ідеальним збігом є приховування злочину, що являє одночасно злочин і казначейський злочин;

2) кумулятивна сукупність (збіг) норм (*zbieg kumulatywny*) — коли одне діяння винного містить ознаки кількох норм карного закону, які він порушує своєю поведінкою. Покарання застосовується як за найбільш суворий злочин, але це не перешкоджає застосувати види

покарань, передбачені за порушення інших норм;

3) уявна сукупність (збіг) норм (*zbieg rozorny*) — винний вчиняє діяння, що містить ознаки одного злочину. Така конструкція стосується ситуацій, коли існує особливий припис, що виключає застосування загального припису. Зводиться до правила — *lex specialis* (спеціальна норма). Наприклад, кожне дітовбивство (арт. 149) є водночас убивством (§ 1 арт. 148 КК РП);

4) невластива (неістотна) сукупність (збіг) норм (*zbieg niewłaściwy (pomijalny)*) — така конструкція базується на латинському принципі «*lex primaria derogat legi subsidiare*» (основний закон обмежує застосування підпорядкованого). Ще називають це «правилом поглинання» — врахування з одного із збіжних положень робить зайвим повторну кваліфікацію з другого. Наприклад, § 1 арт. 164 КК РП (створення небезпеки, яка загрожує життю чи здоров'ю багатьох осіб або майну у великих розмірах, зокрема: 1) пожежі, 2) руйнування будівлі, затоплення або зсув землі, гірських порід або снігу...) поглинає арт. 160 КК РП (той, хто наражає людину на безпосередню небезпеку втрати життя або отримання серйозної шкоди для здоров'я) [10]. Тобто, по суті, йдеться про конкуренцію кваліфікованого та основного складу злочину.

Тож стосовно особливостей кваліфікації арт. 232 КК РП у польських джерелах відзначаються такі.

I. Зголінський звертає увагу, що арт. 232 КК РП являє собою *lex specialis* (спеціальна норма) по відношенню до § 3 арт. 128 КК РП (§ 3. Той, хто за допомогою насильства чи незаконної погрози здійснює вплив на урядові дії конституційного органу РП) і § 1 арт. 224 КК РП (§ 1. Той, хто шляхом насильства або незаконної погрози здійснює вплив на офіційні дії органу державної влади, іншого державного органу або органу територіального самоврядування). У визначених

ситуаціях, зазначає він, може також мати місце сукупність (збіг) (не деталізуючи чого: норм чи злочинів. — *P. K.*) із § 1 арт. 156 КК РП (§ 1. Той, хто заподіює тяжку шкоду здоров'ю у вигляді...), § 1 і 2 арт. 157 КК РП (§ 1. Той, хто призводить до порушення діяльності органу тіла або розладу здоров'я, крім зазначеного в ст. 156 § 1), арт. 222 КК РП (§ 1. Той, хто порушує фізичну недоторканність державної посадової особи або особи, яка їй допомагає, під час або у зв'язку з виконанням службових обов'язків) і арт. 288 КК РП (§ 1. Той, хто знищує, пошкоджує або робить непридатною для використання чужу річ) [11, с. 1037].

Докладніше викладає такі положення Т. Разовський, а саме:

– у ситуації, коли винний при вчиненні аналізованого злочину спричиняє наслідок у сфері охорони здоров'я іншої особи або її майна, має місце кумулятивний збіг припису § 1 або 2 арт. 232 з відповідним приписом, про злочин, спрямований проти життя або здоров'я (наприклад, із § 1 або 2 арт. 157), або проти майна (наприклад, із § 1 або 2 арт. 288);

– можливим є кумулятивний збіг положень § 1 або 2 арт. 232 з приписом арт. 252 КК РП (Той, хто публічно підбурює до вчинення злочину або казначейського злочину);

– положення § 1 або 2 арт. 232 КК РП перебувають в уявній сукупності (збігу) норм (*zbieg rozorny*) з приписом § 1 арт. 190 (§ 1. Той, хто погрожує іншій особі чи близькій особі вчинити злочин, і якщо погроза викликає в людини, якій погрожують, обґрунтовані побоювання, що вона буде виконана), а також з приписом § 1 арт. 191 КК РП (§ 1. Той, хто застосовує насильство щодо особи або незаконну погрозу, щоб примусити іншу людину до певних дій, відмови від них або їх припинення);

– положення арт. 232 КК РП є *lex specialis* щодо § 1 арт. 224 КК

РП;

– положення арт. 232 КК РП є *lex specialis* щодо § 3 арт. 128 КК РП [14, с. 764].

Натомість Л. Тишкевич вказує лише, що арт. 232 КК РП може перебувати у збіжності з іншими положеннями, наприклад, § 1 і 2 арт. 222, тобто порушенням тілесної недоторканності посадової публічної особи [11, с. 1399].

І. Пюрковська-Флігер також вказує лише на те, що у разі спричинення винним шкоди здоров'ю арт. 232 КК РП перебуває у збігу із арт. 156 КК РП (§ 1. Той, хто заподіює тяжку шкоду здоров'ю) або арт. 157 КК РП. Можливим є також збіг арт. 232 КК РП із § 1 і 2 арт. 288 КК РП [12, с. 692].

По суті, такі ж положення повторює М. Мозгава, а саме: арт. 232 КК РП є у стані *lex specialis* щодо § 3 арт. 128 КК РП; § 1 арт. 232 КК РП також є у стані *lex specialis* щодо арт. 224 КК РП; винний, застосовуючи насильство, шкоду здоров'ю судді, має місце сукупність злочинів, передбачених арт. 232 КК РП із § 1 арт. 156 або § 1 або 2 арт. 157 КК РП; якщо винний знищить або пошкодить майно, впливаючи насиллям на службову діяльність суду, то може мати місце сукупність злочинів, передбачених арт. 232 і 288 КК РП [13, с. 642].

Аналіз вищезначених підходів, а саме відмежування втручання в діяльність судових органів від суміжних злочинів за законодавством РП був предметом ґрунтовного дослідження у раніше опублікованій статті¹, тому акцентувати на цьому увагу ми не будемо.

З урахуванням вищезазначеного можемо констатувати таке:

---

¹ Кархут Р. В. До питання відмежування втручання в діяльність судових органів від суміжних злочинів за законодавством Республіки Польща. *National law journal: theory and practice*. 2016. № 4 (20). С. 158–160.

– вчинення втручання в діяльність суду визначеними у арт. 232 КК РП способами (насильство, протиправна погроза), попри те, що такі способи самі по собі є кримінально каранними, додаткової кваліфікації не потребують. Тобто діяння, передбачене арт. 232 КК РП, не утворює сукупності зі злочинами, передбаченими § 1 арт. 190 (§ 1. Той, хто погрожує іншій особі чи близькій особі вчинити злочин, і якщо погроза викликає в людини, якій погрожують, обґрунтовані побоювання, що вона буде виконана), а також з § 1 арт. 191 (§ 1. Той, хто застосовує насильство щодо особи або незаконну погрозу, щоб примусити іншу людину до певних дій, відмови від них або їх припинення). Ці норми перебувають в уявній сукупності (збігу) норм (zbieg rozorny). Так вони застосовуються і в судовій практиці. Наприклад, місцевий суд у Свідниці вироком від 25 серпня 2015 р. обвинуваченого Т. В. визнав винним у тому, що 08 березня 2013 р. він вчинив вплив на службову діяльність районного суду у Валбжиху: у розмові в куратором у рамках нагляду, що здійснювався стосовно нього у справі II К 614/11, висловив протиправну погрозу спричинення пошкоджень (облити кислотою) ведучому його справу судді районного суду у Валбжиху А. S. та засудив його за § 1 арт. 232 КК РП до 10 (десяти) місяців позбавлення волі [14]. Тобто питання про додаткову кваліфікацію діяння за § 1 арт. 190 КК РП не ставилось;

– арт. 232 КК РП являє собою *lex specialis* щодо § 3 арт. 128, арт. 222, арт. 224 КК РП, тобто до тих положень КК РП, де передбачено відповідальність за втручання в діяльність інших потерпілих;

– заподіяння в процесі втручання в діяльність суду кримінально караного суспільно небезпечного наслідку (шкоди здоров'ю або майну) отримують самостійну кримінально-правову оцінку як окремий злочин (утворюють сукупність).

До вищеназваного необхідно додати, що в КК РП на відміну від КК України немає норми, аналогічної до ст. 259 КК України. Тому втручання в діяльність суду шляхом погрози, наприклад, про замінування суду, кваліфікується лише за арт. 232 КК РП. Так, за арт. 232 КК РП був засуджений Т., який 01 квітня 2004 р., користуючись допомогою іншої невстановленої особи, переказав через неї, до Окружного суду у Г., за допомогою телефону, фальшиву інформацію про підкладення вибухового пристрою у будівлю того ж суду, чим справив вплив на службову діяльність Окружного суду в (...), унеможлививлюючи тим самим те, щоб відбулися слухання у справі, в якій він виступав як обвинувачений [15].

Висновки. За результатами дослідження питання про особливості кваліфікації втручання в діяльність судових органів за КК України та РП сформульовані такі правила:

I. Стосовно законодавства України:

– якщо втручання в діяльність судді мало місце до прийняття суддею рішення у справі (тобто здійснювалось з метою перешкодити виконанню ним службових обов'язків або добитися винесення неправосудного рішення) — діяння слід кваліфікувати за відповідною частиною ст. 376 КК, а також (за наявності ознак) за статтями про відповідний злочин проти життя, здоров'я чи власності судді (ст. 377–379 КК України);

– якщо вплив на суддю мав місце після прийняття суддею рішення у справі (здійснювалось як відплата у зв'язку з їх діяльністю, пов'язаною із здійсненням правосуддя), то діяння слід кваліфікувати за ст. 377–379 КК України;

– якщо спосіб впливу на суддю сам по собі є злочинним, то дії винного належить кваліфікувати за сукупністю злочинів;

– при використанні для впливу на суддю інших способів, які, за

інших умов, є правомірними (прохання, заклики до справедливості, милосердя, публікація у ЗМІ, соцмережах тощо), слід керуватись положенням ч. 2 ст. 11 КК України і вирішувати питання, чи не є такі діяння малозначними.

II. Стосовно законодавства РП:

– арт. 232 КК РП являє собою *lex specialis* (спеціальну норму) щодо § 3 арт. 128, арт. 224 КК РП, тобто до тих положень КК РП, де передбачено відповідальність за втручання в діяльність інших потерпілих;

– заподіяння в процесі втручання в діяльність суду кримінально караного суспільно небезпечного наслідку (шкоди здоров'ю або майну) отримують самостійну кримінально-правову оцінку як окремих злочин (утворюють сукупність);

– хоча КК РП передбачає відповідальність за насильство та погрозу в окремих нормах (§ 1 арт. 190, § 1 арт. 191 КК РП), такі діяння охоплюються арт. 232 КК РП і додаткової кваліфікації не потребують.

Література:

1. *Навроцький В. О. Основи кримінально-правової кваліфікації: навч. посібник. Київ: Юрінком. Інтер, 2006. 704 с.*
2. *Брич Л. П. Теоретичні засади розмежування складів злочинів: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Львів, 2014. 34 с.*
3. *Бунін Є. О. Втручання в діяльність судових органів за Кримінальним кодексом України: аналіз складу злочину та питання кваліфікації: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2015. 259 с.*
4. *Блажівський Є. М. Кримінальна відповідальність за втручання в діяльність за кримінальним правом України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2010. 20 с.*

5. Блажівський Є. М. *Кримінальна відповідальність за втручання в діяльність за кримінальним правом України: дис. ... канд. юрид. наук.* Львів, 2010. 234 с.
6. Бершов Г. Є. *Кримінальна відповідальність за втручання в діяльність судових органів: монографія / за заг. ред. О. М. Литвинова.* Харків: НікаНова, 2014. 228 с.
7. Вирок Ленінського районного суду м. Харкова від 09.09.2013 р. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/33537899>.
8. Кваша О. О. *Проблеми кримінальної відповідальності за втручання в діяльність судових органів. Проблеми пенітенціарної теорії і практики: щорічний бюлетень / за аг. ред. А. А. Музики.* Київ: КЮІ КНУВС, 2005. Вип. 10. С. 228–236.
9. Вирок Бородянського районного суду Київської області від 19.06.2011 р. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/24885853>.
10. Zbieg przepisów. URL: https://pl.wikipedia.org/wiki/Zbieg_przepis%C3%B3w.
11. *Kodeks karny. Komentarz / M. Berent, J. Bojarski, M. Bojarski, P. Czarnecki, M. Filar (red. naukowy) itd.* Wydanie: 5. Warszawa: Wolters Kluwer SA, 2016. 1820 s.
12. *Kodeks karny. Komentarz / T. Bojarski (red. naukowy), A. Michalska-Warias, J. Piórkowska-Flieger, M. Szwarczyk / Wydanie: 7 poprawione i uzupełnione.* Warszawa: Wolters Kluwer SA, 2015. 1108 s.
13. *Kodeks karny. Komentarz / M. Budyn-Kulik, P. Kozłowska-Kalisz, M. Kulik, M. Mozgawa (red. naukowy) / Wydanie: 7.* Warszawa: Wolters Kluwer SA, 2015. 924 s.
14. Wyrok z dnia 25 sierpnia 2015 r. (sygnatura akt II K 168/14) Sąd Rejonowy w Świdnicy. URL: <https://www.saos.org.pl/judgments/242413>.

15. *Wyrok z dnia 02 kwietnia 2015 r. (sygn. akt: II AKa 446/14) Sąd Apelacyjny w Katowicach w II Wydziale Karnym.* URL: <https://www.saos.org.pl/judgments/154526>.

References:

1. V. O. Navrotskyi, *Fundamentals of the Criminal and Legal Qualification: Teaching Aid.* Kyiv: Yurinkom. Inter, 2006. 704 pages.
2. L. P. Brych, *Theoretical Grounds for Delimitation of Elements of Crime: Author's Abstract of the Thesis. ... Doctor of Juridical Sciences.* Lviv, 2014. 34 pages.
3. Ye. O. Bunin. *Interference with Operation of Judicial Bodies under the Criminal Code of Ukraine: Analysis of the Corpus Delicti and Qualification Issues: Thesis. ... Doctor of Juridical Sciences.* Kharkiv, 2015. 259 pages.
4. Ye. M. Blazhivskyi. *Criminal Liability for Interference with Operation under the Criminal Law of Ukraine: Author's Abstract of the Thesis. ... Doctor of Juridical Sciences.* Lviv, 2010. 20 pages.
5. Ye. M. Blazhivskyi. *Criminal Liability for Interference with Operation under the Criminal Law of Ukraine: Thesis. ... Doctor of Juridical Sciences.* Lviv, 2010. 234 pages.
6. H. Ye. Bershov. *Criminal Liability for Interference with Operation of Judicial Bodies: Monograph / Ed. by O. M. Lytvynov.* Kharkiv: NikaNova, 2014. 228 pages.
7. *Sentence of the Leninsky District Court of Kharkiv dated 09.09.2013. The Unified State Register of Court Decisions.* URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/33537899>.
8. O. O. Kvasha. *Problems of Criminal Liability for Interference with Operation of Judicial Bodies. Problems of the Penitentiary Theory and Practice: Annual Bulletin / Ed. by A. A. Muzyka.* Kyiv: Kyiv Law Institute of the Kyiv National University of Internal Affairs, 2005. Issue. 10. Pages 228–236.

9. *Sentence of the Borodianka District Court of Kyiv region dated 19.06.2011. The Unified State Register of Court Decisions. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/24885853>.*
10. *Zbieg przepisów. URL: https://pl.wikipedia.org/wiki/Zbieg_przepis%C3%B3w.*
11. *Kodeks karny. Komentarz / M. Berent, J. Bojarski, M. Bojarski, P. Czarnecki, M. Filar (red. naukowy) itd. Wydanie: 5. Warszawa: Wolters Kluwer SA, 2016. 1820 s.*
12. *Kodeks karny. Komentarz / T. Bojarski (red. naukowy), A. Michalska-Warias, J. Piórkowska-Flieger, M. Szwarczyk / Wydanie: 7 poprawione i uzupełnione. Warszawa: Wolters Kluwer SA, 2015. 1108 s.*
13. *Kodeks karny. Komentarz / M. Budyn-Kulik, P. Kozłowska-Kalisz, M. Kulik, M. Mozgawa (red. naukowy) / Wydanie: 7. Warszawa: Wolters Kluwer SA, 2015. 924 s.*
14. *Wyrok z dnia 25 sierpnia 2015 r. (sygnatura akt II K 168/14) Sąd Rejonowy w Świdnicy. URL: <https://www.saos.org.pl/judgments/242413>.*
15. *Wyrok z dnia 02 kwietnia 2015 r. (sygn. akt: II AKa 446/14) Sąd Apelacyjny w Katowicach w II Wydziale Karnym. URL: <https://www.saos.org.pl/judgments/154526>.*